

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

TANRIKULU, L. AKÇIL, G. (2021). Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Sessiz Filmin Etkisi: Charlie Chaplin Örneği. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (1) , 377-389.

Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Sessiz Filmin Etkisi: Charlie Chaplin Örneği ^(*)

Lokman TANRIKULU ^(**)

Gamze AKÇIL ^(***)

Öz: Konuşma; duygu ve düşünceleri bir dilin sözcükleriyle anlatmak, sözü kullanmak ve söz söylemektir. Sağlıklı bir iletişimin vazgeçilmez unsuru olan konuşma, doğuştan gelen bir yeti olmakla birlikte geliştirilmesi kişiye bağlıdır. Dil öğretiminin başlangıcından günümüze kadar konuşma becerisinin öğrenene kazandırılması hedef olarak kabul edilmiştir. Bu noktada birçok yöntem ve teknik araştırılıp tartışılmıştır. Ana dil kadar hedef dilin de konuşulabilmesi amaçlanmıştır. Bir dilin öğrenilmişliği dilin konuşulması ile tespit edilmektedir. Dil öğreticileri günümüzde hedef dilin öğrenildiği ortamda konuşabilmeyi amaçlayan etkinliklere yönelmiştir. Bu etkinliklerde kullanılan yöntem ve tekniklerden biri de görsel materyal kullanımıdır. Sessiz filmler, kullanılan görsel materyallerden biridir. Evrensel değerleri barındıran sessiz filmlerin materyal aracı olarak kullanılması ile öğrencilerin hem hedef dili öğrenmesi hem de hedef kültür ile kendi kültürleri arasında bağ kurmasına yardımcı olması amaçlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi ileri seviyedeki öğrencilerinin sessiz film yöntemiyle konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Bu çalışmaya yönelik olarak ileri seviyedeki öğrencilere önceden hazırlanan görüşme formu verilmiş ve öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin esasları dikkate alınarak toplanmıştır. Araştırmaya 18 ileri seviye öğrencisi katılmıştır. Araştırma verileri içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmada kullanılan etkinlikler ve gözlem formu ile ilgili 4 uzman görüşü alınmıştır. Araştırma ve katılımcıların görüşleri sonucunda, sessiz filmlerin konuşma becerisine olumlu etkilerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, Konuşma Becerisi, Sessiz Film, Kısa Film

The Role of Silent Movie in the Improvement of Speaking Skill: A Sample of Charlie Chaplin

Abstract: Speech; expressing emotions and thoughts in words of a language, using the word and speaking. Speech, which is an indispensable element of a healthy communication, is an innate ability, but its development depends on the person. It has been accepted as a goal to gain speaking skill to the learner from the beginning of language teaching to the present day. At this point, many methods and techniques have been researched and discussed. It is aimed to speak the target language as well as the mother tongue. The learning of a language is determined by speaking the language. Language teachers have turned to activities aiming to speak in an environment where the target language is learned today. One of the methods and techniques used in these events is

^{*)} Bu çalışma Doç.Dr. Lokman TANRIKULU ve Gonca AKÇIL tarafından 2019 yılında tamamlanmış aynı adlı araştırmanın verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

^{***)} Doç.Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü (e-posta: ltanrikulu@nevsehir.edu.tr) ORCID ID.https://orcid.org/0000-0002-1862-8176

^{****)} YTÖ Yüksek Lisans Öğrencisi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (e-posta: gamze_akcil@hotmail.com) ORCID ID.https://orcid.org/0000-0001-5494-2958

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmıştır iThenticate ^{for Authors & Researchers} intihal incelemesinden geçirilmiştir.

the use of visual materials. Silent films are one of the visual materials used. With the use of silent films with universal values as a material tool, it is aimed to help students both learn the target language and establish a link between the target culture and their own culture. The aim of this research is to determine the opinions of the advanced students of Atatürk University Turkish Teaching Center about activities aimed at improving speaking skills with silent film method. Descriptive method was used in the research. For this study, advanced interview forms were given to advanced students and interviews were made with the students. The data were collected by considering the principles of the semi-structured interview method. Eighteen advanced students participated in the research. Research data has been analyzed with content analysis method. The opinions of 4 experts were taken regarding the activities used in the research and the observation form. As a result of the research and the opinions of the participants, it was determined that silent films had positive effects on speaking skill.

Keywords: *Speech, Speaking Skill, Silent Film, Short Film*

Makale Geliş Tarihi: 15.05.2020

Makale Kabul Tarihi: 22.03.2021

I.Giriş

Küreselleşen dünyada sosyal, ekonomik, siyasi gibi etmenler sayesinde dil öğretimi ülke gelişiminde önemli bir yeri almış ve bunun neticesinde Türkiye’de de Türkçe öğretimi yabancı dil olarak verilmiştir. Dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de kullanılmaya başlanmış ve bu yöntemler Türkçenin dil yapısı ve özelliklerine uygun olarak güncellenmiştir. Öğretimde kullanılan ders araç ve gereçleri bu yöntemlerle paralel olarak hazırlanmalıdır. Bu araç ve gereçlerin bazıları içerik hazırlamada kullanılırken bazıları ise sunumda kullanılmaktadır (Coşkun, 2017).

Dil öğretiminde hazırlanan ve kullanılan ders araç gereçlerin şu özelliklere sahip olması gerekmektedir:

- Öğrenenin dikkatini çekme
- Öğrenenini etkin kılma
- Öğrenme ortamını zenginleştirme
- Öğrenmeyi kalıcı kılma
- Dile iletişimsel yaklaşma
- Zamandan tasarruf ettirme
- Öğrenenin ihtiyacını karşılama
- Öğretimde otantik olma
- Öğreticinin işini kolaylaştırma
- Teknolojiye yatkın olma

A. Dil Öğretiminde Ders Aracı Olarak Film Kullanımı

Otantik materyal ihtiyacını üst seviyede karşılayan araçlardan olan film, yabancı dil öğretiminde öğrencinin dikkatini çekmekte ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencilerin düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak ifade etmesini

sağlayan filmler aynı zamanda derse katılımlarını ve derse karşı olan motivasyonlarını artırmaktadır. Filmler görselliğin bir parçası olmakla beraber eğlenceli bir dil edinme kaynağıdır (İsmaili, 2013). Sınıfta etkinlik olarak kullanılan filmler; dört beceriyi de kapsayacak yaratıcı etkinliklere zemin hazırlayabilmektedir. Dil öğretirken film kullanmanın başka avantajları da şunlardır: Film her konuda yardımcı olabilir, özellikle karakter, ruh hali tanımlamak gibi. Film ayrıca, özellikle internette var olan çeşitli film ve kaynaklar ile birleştirildiğinde, yazma ödevi ve sözlü sunum için temel teşkil edebilir (Stewart, 2006).

B. Sınıfta Video Kullanım Aşamaları

Öğretici videoyu öğrenenlere izletmeden önce uyarıcılarını ve yönelteceği sorularını hazırlamalıdır. Bu hazırlık üç aşamadan oluşmaktadır:

1. Ön izleme: Öğretici öğrenenlere ne izleneceği hakkında bilgi verir ve dikkat edilmesi gereken noktalara değinir.
2. İzleme: Video izlenir. Bu esnada öğretici videoyu durdurarak soru yöneltebilir veya müdahale edebilir.
3. İzleme sonrası: İzlenen videonun teması, konusu tartışılır (Demirezen, 1989).

Harmer'a göre filmin yabancı dil öğretimi için dört nedenden dolayı avantaj sağladığı kanıtlanmıştır:

1. Film, dil öğrenmenin bir aracı olarak kullanılarak yalnızca görselleştirme ve hedef dili duyma ile dil öğretilmeyecektir. Öğrencilere, tonlamanın yüz ifadesiyle nasıl eşleşebileceğini gözlemlenmelerini de sağlar.
2. Öğrenciler bir film sayesinde sınıflarının ötesinde, yani kültürlerarası farkındalık hakkında her şeyi öğrenebilirler.
3. Öğrenenler, öğretme ve öğrenme sürecinde filmle ilgili düşüncelerini dile getirdikten sonra keyif alacaklar ve sonsuza dek beynine girecek iyi bir hafıza yaratacaklar.
4. Film, öğrencilerin motivasyonlarının artmasını sağlayabilir (Harmer, 2004).

Türk Dil Kurumunun sessiz sinema tanımlamasında ek olarak verdiği sessiz sinema özellikleri şunlardır: Görüntünün egemenliği, görsel öğelerin üstünlüğü, anlatımın yalınlığı, kurgunun ağır basması, mimikler, ara yazılar (Özön, 1981). Sözü olmadan mimikler ve görsel öğelerle anlatılan film, öğrenciler tarafından yaratıcı ve eleştirel bir tartışma konusu olarak kullanılabilir. Film öncesinde filmde anlatılan konunun bağlamına uygun bir soruyla derse ön hazırlık yapılması ve gördüklerinden hareketle not almaları, filmdeki görselliğe odaklanmalarının istenmesi ile etkinliğe başlanabilir. Böylece sadece film sonrasında değil film öncesinde de konuşma etkinliği yapılabilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler günümüzde kendini tekrar eden klasik etkinlikler ile kullanılmakta ve bu da Türkçe öğrenen

bireylerde öğrenim sürecinde bıkmama, öğrenimi yarıda bırakma gibi sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle teknoloji ve sanat eksenli hazırlanan bu çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür.

C.Araştırma Amacı

Bu araştırma; sessiz filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan öğrencilerin konuşma becerine olan etkilerini ve öğrencilerin sessiz film kullanılarak hazırlanan konuşma etkinliklerine yönelik bilgi ve görüşlerini saptamak amacıyla düşünülmüş ve yapılmıştır.

D.Sınırlılıklar

1. Çalışma ve görüşmeler yalnızca Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinde bulunan ileri seviyedeki 18 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Görüşmeler yarı yapılandırılmış sorularla sınırlıdır.
3. Sessiz filmler Charlie Chaplin'in 5 filmi ile sınırlandırılmıştır.

II. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, görüşmecilerin özellikleri, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi yer almaktadır.

A.Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi ile birlikte veri toplama tekniği olarak da yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Nitel araştırma, teori oluşturmak amacıyla sosyal olguları buldukları çevrede araştıran ve anlamaya çalışan bir yaklaşımdır (Yıldırım, 1999).

Nitel çalışmada amaç, insanların olayları ve dünyayı nasıl gördüklerini ve kendi düşüncelerini nasıl aktardıklarını yorumlamaktır. Nitel araştırma yaparken kullanılan veri toplama yöntemleri şunlardır: Gözlem, görüşme, anket ve ölçekler. Sözlü iletişim yoluyla veri toplama yöntemi olan görüşme; yüz yüze, telefonla, görüntülü telefonla veya ses ve görüntü kaydediciler aracılığıyla yapılmaktadır (Üstün, 2016). Görüşme; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmede görüşmeyi yapan kişi, sorulacak soruları daha önceden hazırlamakta ve görüşme esnasında alt sorular veya farklı sorular da sorabilmektedir (Türnüklü, 2000).

Söz konusu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak içerik analizi çözümlenmesiyle nitel bir araştırma yapılmak istenmiştir. Araştırmadaki sorular uygulama öncesi hazırlanmış olup uygulama esnasında soru yelpazesi sözlü olarak genişletilmiştir. Genişletilen soruların cevaplarının bazıları yazılı olarak çalışmada belirtilmiştir.

B.Verilerin Toplanma Süreci

Yapılan görüşmede önceden hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve araştırmacı tarafından veriler toplanmıştır. Görüşmede 6 soru verilmiştir. Bu sorular araştırılmak istenen konunun alt başlıklarını oluşturma niteliğinde hazırlanmıştır. Soruların yazılı olarak cevaplanması istenmiştir.

Konuşma becerisi dersine katılım esnasında, yapılan etkinliğin dil öğrenen açısından uygunluğunun ve etkilerinin kendi düşünceleriyle aktarılması için araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

C.Görüşmelerin Yapılması

Görüşme soruları dil öğretiminde amaçlanan hedef ve kazanımlara yönelik hazırlanmıştır. Soruların; araştırılan konuyla bağlantılı ve öğrenenlerin düşüncelerini rahat ifade etmelerini sağlayacak sadelikte olmasına dikkat edilmiştir. Görüşme yapılmadan önce öğretim süresince iletilen kısa sessiz film videoları öğrencilere hatırlatılmış ve bu filmler hakkında konuşulmuştur. Görüşme yazılı ve sözlü olarak başlamıştır. Her soru öğretici tarafından ilk olarak sözlü açıklanmış ve öğrencilerden soruların yazılı olarak cevaplanması istenmiştir.

1. Görüşme Soruları

1. Daha önce sessiz film izlediniz mi? Size göre sessiz film nedir?
2. Derste izlediğiniz kısa sessiz film videolarını konuşma materyali olarak nasıl buldunuz?
3. Sizce Türkçe öğretimi açısından sessiz film mi sesli film mi daha faydalıdır? Neden?
4. İzlediğiniz kısa sessiz film videolarındaki kültürel unsurlar Türk kültürüne ve kendi kültürünüze benzer mi? Bulduğunuz bu benzerliği paylaşır mısınız? Ders esnasında kültürel unsurlar hakkında konuşmakta zorlandınız mı?
5. Sessiz film izleme esnasında sözlük, kitap kullandınız mı? Neden kullandınız? Neden kullanmadınız?
6. Sizce sessiz film izlemenin konuşma becerisine etkisi nedir?

D. Çalışma Grubu

Baltacı'ya göre nitel araştırmalarda evren, incelenen ve araştırılan olguları barındıran insan toplulukları, sosyal gruplar veya çok çeşitli olay ve olgulardır (Baltacı, 2018). Bütün Türkçe öğrenen bireyleri evren olarak araştırmaya dâhil etmenin zorluğu göz önünde bulundurularak sadece Atatürk üniversitesi TÖMER ileri seviye öğrencileri araştırmaya örneklem olarak seçilmiştir. Böylece parçadan bütüne ilkesinden yola çıkarak çalışmanın evreni oluşturulmuştur. Araştırmaya gönüllü 18 öğrenen katılmıştır.

E. Veri Analizi

Veriler, içerik analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Görüşme cevapları okunduktan sonra 6 kod tespit edilmiştir. Cevaplarda söylenenlerden yola çıkarak

söylenmeyenlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcılara “K” harfi ve numara verilerek kodlanmıştır (K1, K2, K3, K4...). Veriler 3 araştırmacı ile analiz edilmiştir.

F. Geçerlik ve Güvenirlik

Bir çalışmanın iç geçerliğini artırmada en çok bilinen ve uygulanan strateji üçgenleme tekniğidir. Denzin’e göre dört üçgenleme türü vardır: veri kaynaklı üçgenleme, araştırmacı üçgenleme, teori üçgenleme, yöntem üçgenleme (Başkale, 2016).

Araştırmada araştırmacı üçgenleme tekniği kullanılarak veriler birden fazla araştırmacı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya; öğrenenler gönüllü olarak katılmış ve hiçbir öğrenenin ismi belirtilmemiştir.

III. BULGULAR

Bu bölümde görüşme yapılan öğrenenlerin verdikleri cevaplardan yola çıkarak oluşturulan araştırmanın bulguları yer almaktadır. Verilen cevaplar neticesinde altı tema verilmiştir. Bu temalar aşağıda bulunmaktadır:

1. Sessiz film tanımı
2. Konuşma materyali açısından sessiz filmlerin yeterliği
3. Konuşma materyali açısından sessiz film ve sesli filmlerin karşılaştırılması
4. Sessiz filmlerin hedef kültür ile öğrenenin kültürü arasındaki bağa uygunluğu
5. Sessiz film izleme sürecinde yardımcı materyal ihtiyacı
6. Sessiz filmlerin öğrenenin konuşma motivasyonuna etkisi

A.Sessiz Film Tanımı

İleri seviyedeki öğrenenler sessiz film tanımıyla ilgili farklı görüşler bildirmiştir. 3 öğrenen daha önce hiç sessiz film izlemediklerini, derste ilk kez izlediklerini bildirmiştir (K3, K8, K18). 5 öğrenen ise sessiz filmleri duygu ve düşünceleri jest ve mimiklerle ifade edilmesi olarak tanımlamıştır (K6, K7, K9, K15, K17). Bir öğrenen sessiz filmi “konuşma desteği olmadan sadece görüntü ile anlatmak” olarak tanımlamıştır (K4). Başka bir öğrenen ise sessiz filmi “ilkel ve pratik olmayan film” olarak tanımlamıştır (K18). 9 öğrenen ise sessiz filmin tanımını yapmamış ve genel özelliklerinden bahsetmiştir (K1, K2, K5, K10, K11, K12, K13, K14, K16).

B. Konuşma Materyali Açısından Sessiz Filmlerin Yeterliği

1. Konuşma Materyali Olarak Yeterli

“Daha önce sessiz film izlediniz mi? Size göre sessiz film nedir?” sorusunun görüşmede cevaplanması sonucunda öğrenenlerden 9’u sessiz filmleri konuşma materyali olarak yeterli bulmuştur. Bir öğrenen sessiz filmlerin yeterli olduğunu belirterek nedenini açıklamamıştır (K16). 3 öğrenen sessiz filmlerin eğlenceli ve konuşmak için farklı bir yol olduğunu düşünerek yeterli bulmuştur (K9, K14, K15).

Sessiz filmler ses ve konuşma içermediğinden daha çok düşünmeye sevk ettiğini ifade eden sayısı ise 2'dir (K7, K12). İki katılımcı ise sessiz filmin adeta sır sakladığını (K17) ve kendilerine özgü düşüncelerini sağlamaları açısından yeterli olduğunu belirtmektedir (K4). Ayrıca bir katılımcı, sessiz filmin farklı bakış açılarını görmesini sağladığı için yeterli bulmaktadır (K17).

2. Konuşma Materyali Olarak Yetersiz

Görüşmede katılımcıya yöneltilen “Derste izlediğiniz kısa sessiz film videolarını konuşma materyali olarak nasıl buldunuz?” sorusuna gelen cevaplar sonucuna göre öğrenenlerden 9’u sessiz filmleri konuşma materyali olarak yetersiz bulmuştur. 3 katılımcı sessiz filmlerin yetersiz olduğunu belirterek nedenini açıklamamıştır (K1, K6, K11). İki katılımcı derste izletilen kısa filmlerin sayı bakımından az olduğu için yetersiz bulmuştur (K10, K18). Telaffuz açısından yetersiz olduğu “*Konuşmanın olmaması telaffuzumu geliştirmiyor.*” (K2) ve “*Konuşmanın olmaması telaffuz açısından kötü.*” (K3) ifadeleriyle açıklanmıştır. Kelime dağarcığını artırmadığı “*Kelime ve cümle dinlemiyorum. Bu konuşmamı olumsuz etkilemekteydi.*” ifadesiyle açıklanmıştır (K5). Bir katılımcı ise ders esnasında hem izleyip hem cümle kurmanın zor olduğunu söyleyerek sessiz filmlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir (K13).

C. Konuşma Materyali Açısından Sessiz Film ve Sesli Filmlerin Karşılaştırılması

Görüşmede sorulan “Sizce konuşma becerisi açısından sessiz film mi sesli film mi daha faydalıdır? Neden?” sorularına verilen cevaplar neticesinde katılımcıların bir kısmı sessiz filmleri bir kısmı sesli filmleri bir kısmı her ikisini de faydalı bulmuştur. Bir katılımcı ise karşılaştırma yapmak için bir kur zamanının yeterli olmadığını belirtmiştir (K18). Kelime, atasözü, deyim öğrenimi ve telaffuz eğitimi açısından sesli filmlerin daha faydalı olduğu belirtilmiştir (K1, K2, K3, K5, K6, K11, K12, K16). Sessiz filmin öğreneni konuşmak için güdülediği (K4, K9, K14), görülen hareketlerin tahmin edilmesiyle daha çok düşünme açısından iyi olduğu (K15, K13, K10) ifade edilmiştir. Ayrıca sessiz filmin sesli filme göre öğrenenin daha iyi odaklanmasını sağladığı ve motivasyonunu daha çok artırdığı “*Sessiz film izlerken daha iyi filme odaklanıyorum. İzledikten sonra tahmin etmek için daha çok konuşuyorum ama sesli film izlerken dikkat etmeyebilir ve dile getirmek istediklerim filmde söylendiği için az düşünebilirim veya herkes benimle aynı düşünebilir. Konuşacak konu az olur.*” ifadeleriyle açıklanmıştır (K17). 2 katılımcı ise hem sessiz filmin hem sesli filmin eğlenceli olduğunu belirterek ikisinin de faydalı olduğunu söylemiştir (K8, K7).

D. Sessiz Filmlerin Hedef Kültür İle Öğrenenin Kültürü Arasındaki Bağı Uygunluğu

Görüşmede “İzlediğiniz kısa sessiz film videolarındaki kültürel unsurlar Türk kültürüne ve kendi kültürünüze benziyor mu? Bulduğunuz bu benzerliği paylaşır mısınız? Ders esnasında kültürel unsurlar hakkında konuşmakta zorlandınız mı?” sorularına verilen cevaplar sonucunda öğrencilerin çoğunun hazırlanan materyallerdeki kültürel unsurların hedef kültür olan Türk kültürüne ve kendi kültürlerine benzediğini ve

uygun olduğunu düşündükleri saptanmıştır. Katılımcılardan 11'i kültürel unsurları benzer bulmuştur (K3, K5, K6, K7, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16). Bu benzerliği bazı katılımcılar "Türk kültürüne göre yemek yenirken kaşık kullanılır. Bizim kültürümüzde de böyle." (K6), "Bazı yemeklerimiz ve kıyafetlerimiz aynı." (K3), "Evet, benzerlikler var. Mesela Türk kültüründe yemek yerken ses çıkartmak çok ayıp bir şey." (K16), "Yemek yeme adabı ve yardım etme konusunda çok benzer şeyler buldum." (K13), gibi ifadelerle açıklamışlardır. Bir katılımcı ise materyaldeki kültürel unsuru kendi ülkesinin kültürüne benzetmiştir: "Bizim ülkemizde de yaşlılar, gençlerin kıyafetlerini kabul etmiyorlar ve onlara iyi davranmıyorlar." (K9)

Katılımcılardan 3'ü ise hedef kültür olan Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında benzerlik bulamamıştır: "İzlediğimiz filmlerde kültürümüz çok benzer değildi. Mesela biz bazı zamanlarda yemeklerimizi elle yiyoruz ama Türkler için bu ilginç bir şey." (K8), "Benzer kültürel unsur bulamadım. Hepsi bambaşkaydı." (K17), "Maalesef benim kültürüm ile Türk kültürü çok az benzer. Mesela bayram kültürü hakkında konuşurken çok zorlandım. Çünkü bilmediğim kelime çoktu." (K1).

Bir katılımcı izlenen sessiz filmlerin evrensel kültüre sahip olduğunu belirtmiştir: "Gördüğümüz filmler özel bir kültür hakkında değildir. Yöresel şekli vardır. Yani dünyanın her yerinde yemek için ortak yemek kültürü var. Konuşmakta çok zorlanmadım ama bazı yerlerde hoca yardımı aldım." (K12)

Başka bir katılımcı ise kültürel unsurlara dikkat etmediğini ve dil öğrenmek için kültürün önemli olmadığını belirtmiştir: "Tabii ki var ama bence çok belli değil. Bizim amacımız dil öğrenmektir. Bu yüzden kültür hakkında çok bakmadım." (K18).

E.Sessiz Film İzleme Sürecinde Yardımcı Materyal İhtiyacı

Görüşmede yöneltilen "Sessiz film izleme esnasında sözlük, kitap kullandınız mı? Neden kullandınız? Neden kullanmadınız?" sorularına verilen cevaplar sonucunda 12 katılımcının yardımcı materyal kullandığı, 6 katılımcının ise kullanmadığı tespit edilmiştir. 3 katılımcının filmdeki hareketleri anlamlandıramadığı için sözlük kullandığı (K3, K2, K12), bir katılımcının ise film sonrasında film hakkında konuşmak için sözlük kullandığı (K14) belirtilmiştir. İki katılımcı ise sözlük kullandığını belirtmiş fakat nedenini belirtmemiştir (K15, K8).

3 katılımcı sözlü kullanmadığını belirtmiş fakat nedenini belirtmemiştir (K10, K11, K13, K17). 2 katılımcı filme odaklandığını belirtmiştir (K4, K1). 2 katılımcı kelime olmadığı için sözlüğe ihtiyaç duymadıklarını "Filmde kelime çıkmadığı için gereksiz. Bu yüzden kullanmadım" (K6), "Hayır, sesli filmde bazı kelimelerin manasını bilmek için kullanıyorum fakat sessiz filmde gerekmiyor." (K9) ifadeleriyle açıklamışlardır.

2 katılımcı sözlük kullanmak yerine öğreticiye soru sormayı tercih etmiştir: "Sessiz film izlerken sözlük kullanmadım. Çünkü hocama soruyordum." (K11), "Hayır, sözlük kullanmıyorum. Ben hocamı bekliyorum ve ona hemen sorabiliyorum." (K5)

Bir katılımcı genel olarak filmdeki söylemleri anladığından dolayı sözlük kullanmadığını ifade ederken (K13) bir katılımcı ise filmde sadece jest ve mimiklere dikkat ettiği için kullanmadığını belirtmiştir (K7).

F.Sessiz Filmlerin Öğrenenin Konuşma Motivasyonuna Etkisi

Görüşmede sorulan “Sizce sessiz film izlemenin konuşma becerisine etkisi nedir? sorusuna verilen cevaplar neticesinde 5 katılımcı sessiz filmin kelime dağarcığını artırdığını (K2, K3, K8, K11, K14), 4 katılımcı izlediğini daha hızlı bir şekilde anladığını ve anlattığını (K, K5, K7, K17, K18), 5 katılımcı jest ve mimikleri anlamlandırmaya yardımcı olduğunu (K1, K4, K6, K9, K15), 2 katılımcı olumsuz etkilerinin olduğunu (K12, K13) ve 1 katılımcı ne olumlu ne olumsuz etkilerinin olduğunu (K10) belirtmiştir.

Sessiz sinemanın konuşmaya etkilerini 3 sınıfa ayıran bir katılımcı ise sessiz sinemanın; düşünce kapsamını geliştirerek konuşturduğunu, fikirleri farklı bir biçimde birleştirdiğini ve öğrencinin odaklanmasını sağlayarak dikkatini çektiğini belirtmiştir (K16).

Konuşmadan ziyade jest ve mimikleri öğrettiğini belirten bir katılımcı “*Sesli film izlerken dikkatimizi daha çok filmdeki konuşulanlar çekiyor ancak sessiz filmleri izlerken daha çok oyuncunun hareket ve jest mimiğinden anlamaya çalıştığımız için söylemek istediğimiz düşüncelerimizi oluşturup konuşmamızı sağlıyor.*” (K4)

Bir başka katılımcı “*Beden ve el hareketleri konuşmadan daha çok aklımda kalıyor.*” (K9) diyerek jest-mimik anlamlandırma üzerinde duruyor.

2 katılımcı ise sessiz filmlerin konuşmayı olumsuz etkilediğini belirtiyor: “*Sesli filmleri daha çok beğeniyorum. Çünkü oyuncuların diyaloglarına dikkat ediyorum ve yeni kelimeler duyarak öğreniyorum. Ne zaman, hangi kelimeyi kullandıklarını öğreniyorum. Hatta onların söyleyiş tarzları da dikkatimi çekiyor.*” (K12). “*Sessiz film etkinliklerinde çok konuşmadım. Çünkü başkaları benim söyleyeceğim şeyleri konuştu. Sınıfın hızına yetişemedim. Konuşmak için hocayla iletişim kuramadım.*” (K13).

Katılımcılardan bazıları sessiz filmin öğrenenin daha hızlı düşünmesini sağladığını, “*İzlediğimi nasıl ifade edebileceğimi düşünüyorum ve sessiz film ile daha hızlı anlayabiliyorum.*” (K5) “*Bu filmler bizi çok düşündürüyor ve daha çok konuşturuyor. Herkes bir tahminde bulunuyor ve bulduğunu söylemek istiyor.*” (K17)

IV. Sonuç ve Öneriler

Sessiz filmler, çoğu zaman öğrencilerin derse olan motivasyonlarını yükseltmek ve ilgilerini çekmek için kullanılan bir yöntemdir. Templer’in belirttiği gibi sessiz filmler, son derece ilgi çekici ve her seviyedeki öğrenciler için uygundur. Bu tür filmler, ders başlamadan önce, ders esnasında sınıfı dil öğrenimine ısıtmak için veya dersin sonunda bir görev vermek için kullanılabilir (Templer, 2018). Öğrencilerin ders dışında izledikleri sessiz filmler ile ilgili düşüncelerini ifade edecekleri yazılı veya sözlü materyallerin tasarlanması öğreticiye bağlıdır. Bu materyaller dört dil becerisine uygunluğu sağlanarak hazırlanmalıdır. Sessiz filmler, içeriklerine göre öğretmen tarafından hedef kitlenin

seviyesine uygun şekilde seçilmelidir. Marashi ve Adiban yaptıkları bir araştırma sonucunda kısa sessiz animasyonların öğretim için çekici bir yol olarak görmüş ve öğrenmeyi daha eğlenceli hale getirebilecek bir araç olarak kabul etmişlerdir. Öğrenciler bu materyalleri daha ilginç ve motive edici bulmuşlardır (Marashi & Adiban, 2017).

Sessiz filmlerin materyal olarak kullanılması öğrencinin konuşma becerisini hem dil bilgisel açıdan öğrenimini hem de iletişimsel açıdan öğrenimini sağlar. Kim, Charlie Chaplin sessiz film klipi ile hikâye anlatma kullanımının sözlü yeterlilik gelişimi üzerine etkilerini araştırdığı bir çalışmasının sonucunda; öğrencinin konuşma becerisinin hem dil bilgisel hem de iletişimsel yönlerini öğrenmesini sağladığını belirtmiş ve İngilizce öğretmenlerine sessiz film etkinliklerini öğretme becerileri için de kullanmalarını önermiştir (Kim, 2014).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında hazırlanan etkinlik ve materyallerin dört temel dil becerisinin en az ikisine yönelik olması dil için önemlidir. Hazırlanan etkinliklerin ve materyallerin kazandırılmak istenen temel beceri yan becerilerle desteklenmelidir. Bu araştırmada kazandırılmak istenen temel beceri olan konuşma becerisinin geliştirilmesine uygun materyal seçilmiş ve etkinlik düzenlenmiştir.

Araştırmadan alınan bulgular sonucunda dil öğrenen bireylerin sessiz film hakkında bilgi sahibi oldukları, fakat sessiz film izlemenin günlük yaşantılarında tercih ettikleri bir aktivite olmadığı görülmüştür. Hazırlanan etkinlikler ve seçilen sessiz filmler öğrencilerin çoğu tarafından yeterli görülmeyle birlikte dil öğrenenler için büyük önem teşkil eden telaffuz eğitimi için uygun bulunmamıştır. Ayrıca sessiz film yöntemi önceki seviyelerde kullanılan bir yöntem olmadığından öğrenenlerin derse uyum süreçleri uzamıştır.

Sessiz filmler konuşma materyali olarak çoğu öğrenen tarafından sesli filmlere tercih edilmiştir. Çoğu öğrenene göre sesli filmlerde konuşmanın yapılması ve düşüncelerin karşı tarafa sözlü olarak rahatça aktarılması sebebiyle düşünme ve konuşma kolay olmamaktadır. Fakat sessiz filmlerde hal, hareketten yola çıkarak tahminde bulunmak, yorumlamak için öğrenen daha çok çaba sarf etmektedir. Böylece daha çok kelime öğrenmektedir. Ayrıca öğrenilen kelimeler ve kültürel unsurlar daha kalıcı olmaktadır.

Dil öğretiminde hedef kültür ile öğrenenin kültürü arasındaki ilişki önem arz etmektedir. Hedef kültür öğretimine uygun olarak seçilen sessiz filmler öğrenenlere iki veya daha fazla kültürü karşılaştırma imkânı sunmaktadır. Evrensel kültür unsurlarının da barındığı etkinlik ve filmler, öğrencilerin konuşmaları için aktif bir malzeme olmuştur. Kültürler arasındaki farklılıkları dile getirmek isteyen öğrenciler, kendilerini ve kültürlerini daha iyi ifade edebilmek ve Türk kültürünü daha iyi anlayabilmek için istekli olarak çabalamışlardır.

Sessiz film etkinliği süresince çoğu öğrenen sözlüğe veya yardımcı bir materyale ihtiyaç duymamıştır. Filme odaklanan öğrenenler, merak ettikleri veya bilmedikleri konular için filmi izledikten sonra öğreticiden yardım almışlardır. Bununla beraber, izledikleri filmdeki hal ve hareketlerin anlamını anında öğrenmek isteyen öğrenciler sözlük kullanmışlardır.

Öneriler;

1. Sessiz film yöntemi sadece ileri seviyede değil, her seviyede kullanılabilir. Bunun için seviyeye ve o seviyenin kazanımlarına uygun sessiz film örnekleri seçilip izletilebilir.
2. Sessiz film seçimi hedef kültüre veya evrensel kültüre göre yapılabilir Sessiz filmi izletmeden önce veya izlettikten sonra hedef kültür ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
3. Sessiz film izletmeden önce kısa bir kelime çalışması yapılabilir.
4. Öğretici, öğrenen bireyler için eşit konuşma süresi sağlamalı ve film izleme ve film etkinlikleri için süreyi uygun kullanmalıdır.
5. Etkinlikler sadece bir temel beceriyi kapsayan etkinlikler değil, iki veya daha fazla beceriyi kapsayacak etkinlikler olmalıdır.
6. Her seviyeye ve seviye kazanımlarına uygun sessiz film seçimi yapılarak, bu filmlere uygun etkinlikler tasarlanabilir ve akademik çalışma yapılabilir.

Kaynaklar

- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 231-274.
- Başkale, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 23-28.
- Coşkun, O. (2017). Ders Araç Gereçleri, Materyal Tasarımı, Dil Eğitiminde Bilişim Teknolojileri ve Sosyal Medya Kullanımı. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Uygulamalı El Kitabı 2* (s. 243). içinde İstanbul: Kesit Yayınları.
- Demirezen, M. (1989). Video Kullanımının Yabancı Dil Öğrenimine Getirdikleri . *Fen ve Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi* (s. 289-298). Ankara: H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi .
- Harmer, J. (2004). *How to Teach Writing*. Harlow: Longman .
- Ismaili, M. (2013). The Effectiveness of Using Movies in the EFL Classroom- A Study Conducted at South East European University. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies* , 121-132.
- Kim, S. (2014). The Effects of Using Storytelling with a Charlie Chaplin Silent Movie Clip on Oral Proficiency Development. *STEM Journal*, 1-20.
- Marashi, H., & Adiban, H. (2017). The Effect of Using short silent Animations on EFL Learners' Writing. *English Review: Journal of English Education*, 207-216.
- Özön, N. (1981). *Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Stewart, D. M. (2006). Film English: Using Films to Teaching English . *Electronic Journal of English Education* .
- Templer, B. (2018). Teaching Wordless Videos and Classic Silent Films in EFL. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 543-559.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim*.

EK 1 ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Merhaba,

Ben Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi tezli yüksek lisans programı öğrencisiyim. Sessiz filmlerin konuşma becerisine etkisini araştırmaktayım. Bu çalışma doğrultusunda sizinle yapacağım görüşme önem arz etmektedir.

Yapılan bu görüşmenin ve isminizin gizli kalacağını belirtmek isterim.

Yardıminız ve katılımınız için teşekkür ederim.

1. Daha önce sessiz film izlediniz mi? Size göre sessiz film nedir?
2. Derste izlediğiniz kısa sessiz film videolarını konuşma materyali olarak nasıl buldunuz?
3. Sizce konuşma becerisi açısından sessiz film mi sesli film mi daha faydalıdır? Neden?
4. İzlediğiniz kısa sessiz film videolarındaki kültürel unsurlar Türk kültürüne ve kendi kültürünüze benzer mi? Bulduğunuz bu benzerliği paylaşır mısınız? Ders esnasında kültürel unsurlar hakkında konuşmakta zorlandınız mı?
5. Sessiz film izleme esnasında sözlük, kitap kullandınız mı? Neden kullandınız? Neden kullanmadınız?
6. Sizce sessiz film izlemenin konuşma becerisine etkisi nedir?

EK 2 ÖRNEK FİLM ETKİNLİĞİ

CHARLIE CHAPLIN- MODERN ZAMANLAR FİLMİ KONUŞMA ETKİNLİĞİ SORULARI

1. Modern zamanlar ifadesinden ne anlıyorsunuz?
2. Sanayileşmenin insanlara katkısı nedir?
3. Çalışan insanın ruhsal durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. “Toprak için su ne ise ekonomi için sanayi odur.” Sözüne katılıyor musunuz? Niçin?
5. Fabrikalaşan bir dünyada yaşamayı mı yoksa doğal olan bir dünyada mı yaşamayı tercih edersiniz? Neden?